

Građanski nadzor rada javnog tužilaštva

Mećavnik, mart 2012.

Očekivani rezultati projekta

- Podizanje kapaciteta tužilaca i sudija u borbi protiv korupcije,
- Podizanje kapaciteta nevladinih organizacija,
- Razvoj i zagovaranje politike i zakonskih preporuka za unapređenje učešća nevladinih organizacija i učinka pravosuđa,
- Podizanje nivoa znanja kod građana o korupciji i motivisanje za akcije suprotstavljanja toj pojavi,
- Uspostavljanje mreže i partnerstva između NVO i pravosuđa,
- Izdavanje i široka distribucija publikacija, 8 TV debata o temi korupcije, uloge NVO u antikorupcionoj politici

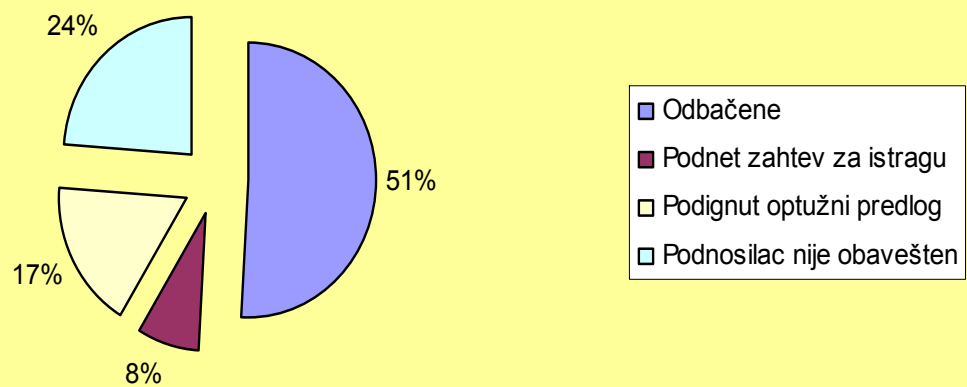
Iskustva Koalicije

- Građanski nadzor javnih finansija nije dovoljan
- Ukoliko država ne odluči da se bori protiv korupcije inicijative građanskog društva ostaju marginalne i bez efekta
- U dosadašnjem radu Koalicije i pokazalo se da je tužilaštvo veoma selektivna u izboru slučajeva i da retko pokreću slučajeve viskoke korupcije koji uključuju političke funkcionere

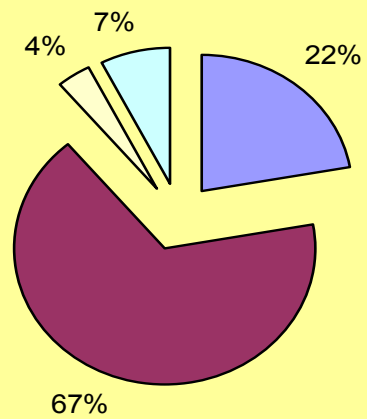
Kreiranje pilot metodologije monitoringa rada tužilaštava

- Ko je do sada radio slične projekte
- Kakva su iskustva
- Koja iskustva mogu da se primene

Postupanje po krivičnim prijavama podnetim zbog povrede ljudskih prava

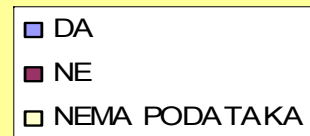
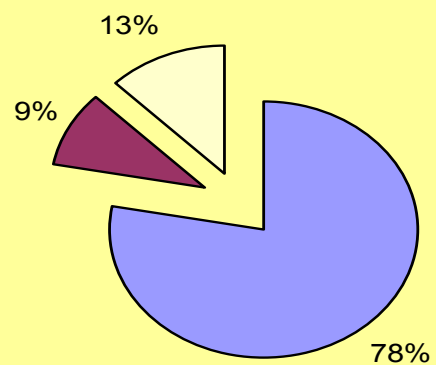

Razlozi za odbacivanje tužbi podnetih zbog navodne povrede ljudskih prava

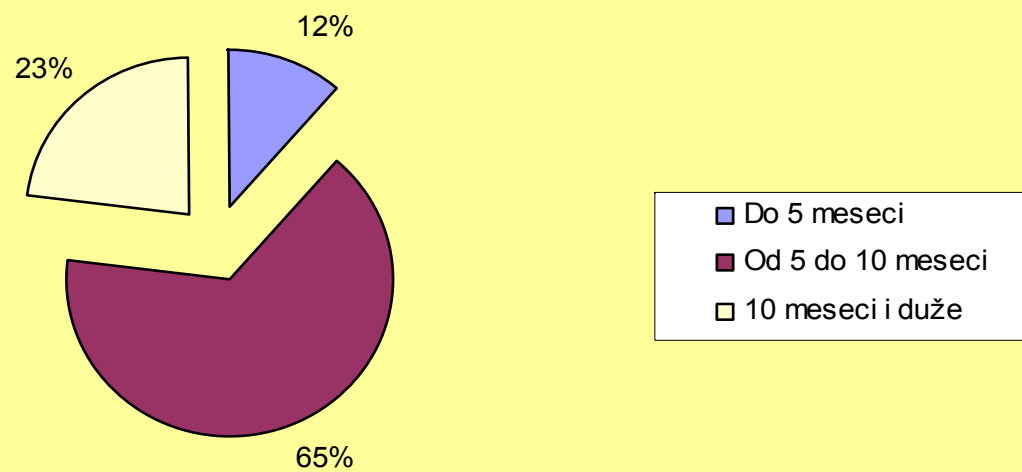

- Odbačeno jer nema osnovane sumnje
- Ne goni se po službenoj dužnosti
- Zastarelost, amnestija
- Nije krivično delo

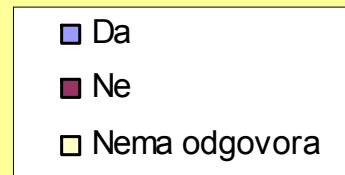
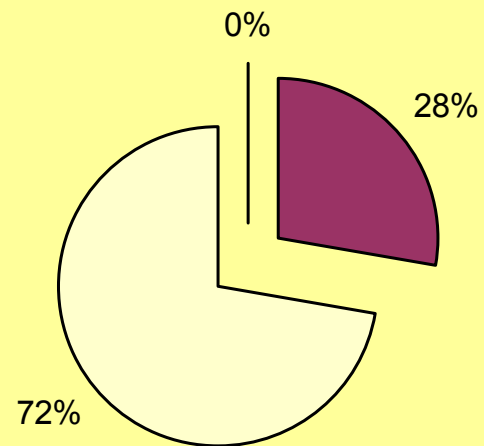
Obaveštavanje o odbacivanju prijave

Vremenski period od momenta podnošenja do momenta obaveštavanja o odbacivanju prijava

Poverenje u rad tužilaštava

Javno tužilaštvo RS

- Javno tužilaštvo Republike Srbije čine:
 - Republičko javno tužilaštvo,
 - Apelaciona javna tužilaštva,
 - Viša javna tužilaštva,
 - Osnovna javna tužilaštva i
 - Javna tužilaštva posebne nadležnosti.

Pokretanje krivičnog postupka

- Osnovna funkcija javnog tužilaštva je gonjenje učinilaca krivičnih i drugih kažnjivih dela.
- Pored krivičnih dela goni i učinioce privrednih prestupa i prekršaja kao “drugih kažnjivih dela”.
- Javni tužilac ne goni učinioce svih krivičnih dela, već samo onih koja su određene težine, odnosno većeg stepena društvene opasnosti?
- Korpus tih dela obuhvata se pojmom „krivičnih dela koja se gone po službenoj dužnosti”, tj. od strane javnog tužioca.
- Za ostala krivična dela (manje društvene opasnosti), pravo podnošenja tužbe ostaje u rukama oštećenih privatnih lica i ona se, zato gone privatnom tužbom.

Nadležnost javnog tužioca za krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti

- 1) rukovodi prekrivičnim postupkom;
- 2) zahteva sprovođenje istrage i usmerava tok prethodnog krivičnog postupka u skladu sa ovim zakonikom;
- 3) podiže i zastupa optužnicu, odnosno optužni predlog pred nadležnim sudom;
- 4) izjavljuje žalbe protiv nepravosnažnih sudskih odluka i da podnosi vanredne pravne lekove protiv pravosnažnih sudskih odluka.
- 5) vrši i druge radnje određene ovim zakonikom.

Odluke tužilaštva

- Doneta odluka predstavlja procesno relevantan stav tužioca u koji spadaju:
 - rešenje o odbačaju krivične prijave,
 - zahtev za sprovođenje istrage,
 - zahtev za proširenje istrage prema novom licu,
 - predlog da se istraga ne sprovede,
 - optužnica,
 - optužni predlog,
 - predlog za izricanje mere bezbednosti prema neuračunljivim licima...

Komponente

- 1) Način na koji se tužilaštva ophode prema informacijama o kršenju zakona u oblasti javnih finansija koje obezbeđuju kontrolne institucije (pre svega Državna revizorska institucija, Uprava za javne nabavke i Budžetska inspekcija Ministarstva finansija). Ovim delom treba utvrditi kakva je veza između ključnih kontrolnih mehanizama u Republici i tužilaštava.

Komponente

- 2) Način na koji tužilaštva tretiraju krivične prijave podnete od strane organizacija civilnog društva

DRI

- Proučiti izveštaje DRI za prethodne tri godine
- Utvrditi u kojim organima javne vlasti ima najviše osnova za pokretanje krivičnih postupaka
- Odabrati tri organa javne vlasti kod kojih je utvrđeno najozbiljnije kršenje normi u oblasti javnih finansija i potom:
 - Napraviti pregled aktivnosti koje je DRI preduzela da se utvrđena dela sankcionišu
 - Proveriti zašto DRI nije podnela krivične prijave, odnosno zašto se odlučila na pokretanje prekršajnog postupka ili nije pokrenula postupak uopšte
 - U analizu uključiti i profitnu maržu od korupcije (razliku između ostvarene dobiti nelegalnim radnjama i sankcija koje su predviđene u postupku koji je pokrenula DRI
 - Organizovati intervju sa DRI o tim slučajevima i istražiti motivaciju za određeno činjenje ili nečinjenje

UJN

- Pregleati inicijative Uprave za javne nabavke za poslednje tri godine u vezi sa kršenjem normi u oblasti javnih nabavki i izabrati tri slučaja u kojima je identifikovan najveći obim kršenja zakona, tj. slučajeve u kojima su neadekvatno utrošena sredstva najveća
 - Utvrditi na čiju inicijativu je UJN vršila proveru (ukoliko su to prijave drugih ponuđača ili državnih organa napraviti kasnije preporuke za unapređenje identifikacije nelegalnih javnih nabavki)
 - Koje korake je preuzela UJN
 - Da li UJN ima informaciju o daljoj sudbini njihovih inicijativa
 - Ukoliko nema prethodne informacije, koje su prepreke za ovo
 - Utvrditi kako su organi kojima su prosleđeni ovi slučajevi postupali sa njima
 - Ukoliko su ih i oni dalje prosledili, pratiti kako se slučaj razvijao

Budžetska inspekcija

- Utvrditi tri najveća slučaja zloupotrebe javnih sredstava identifikovana od strane budžetske inspekcije Ministarstva finansija
 - Utvrditi na čiju je inicijativu budžetska inspekcija vršila kontrolu u tim slučajevima
 - Utvrditi da li je kontrola politički motivisana (da li organom ili drugim javnim entitetom upravlja neka druga stranka u odnosu na onu koja ima kontrolu nad Ministarstvom finansija)
 - Kakve korake je preduzela budžetska inspekcija u tim slučajevima
 - Pratiti šta se dalje dešavalo sa slučajevima

Učinkovitost

- Utvrditi koliko je slučajeva od prethodno identifikovanih stiglo do tužilaštva i koliko ih je završilo pred sudom
- Utvrditi koliki je iznos sredstava zahvaćen nelegalnim radnjama i uporediti to sa povraćenim iznosima na osnovu presuda

Metode

- Analiza propisa u oblasti javnih finansija (koje su slabosti propisa koji regulišu upravljanje javnim finansijama koje omogućuju da se zloupotrebe javnih finansija dešavaju nekažnjeno) – javnost (SPI), mehanizmi za uspostavljanje odgovornosti, zaštita uzbunjivača

Metode

- Institucionalna analiza (struktura kontrolnih institucija, njihova ovlašćenja i kapaciteti – ljudski, finansijski, tehnički, nezavisnost – finansijska, personalna, operativna, njihovo smeštanje u instiotucionalnu strukturu države)

Metode

- Analiza medijskih sadržaja
 - kako mediji izveštavaju o slučajevima koji su identifikovani prethodnim istraživanjem u DRI, UJN i budžetskoj inspekciji
 - koliko dana se u proseku o ovim sadržajima govori u medijima
 - da li mediji idu korak dalje u rasvetljavanju ovih slučajeva

Metode

- Intervjui
 - organizovati intervju sa predstavnicima DRI, UJN, Komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, tužiocima, predstavnicima ponuđača, PKS, profesionalnim udruženjima u slučajevim u kojima bi stručna udruženja mogla dati mišljenje o postupcima koji nisu u skladu sa zakonom, novinarima koji prate oblast javnih finansija...

Procena rada tužilaštva

- koristiti kriterijume za evaluaciju rada tužilaca
- uporediti prosečnu ocenu tužilaca kod kojih su završili predmeti koji se prate u okviru projekta sa prosečnom ocenom njihovih tužilaštava
- uporediti evaluaciju postupanja u slučajevima na kojima radi tužilac sa evaluacijom slučajeva vezanih za korupciju u javnim finansijama

Parametri za procenu rada tužilaca

- Stručnost,
- Osposobljenost i
- Dostojnost

Kriterijumi za ocenu stručnosti i osposobljenosti u radu zamenika javnog tužioca

- Efikasnost u postupanju,
- Ispoljena stručnost,
- Iskazana sposobnost u preduzimanju procesnih radnji,
- Kvalitet pisanog i usmenog izražavanja i umešnost obrazlaganja pravnih stavova,
- Usvajanje novih znanja,
- Primena novih ovlašćenja,
- Stručno usavršavanje i obuka,
- Odnos i saradnja sa zaposlenima, sudom i drugim državnim organima, organizacijama i učesnicima u postupku.

Efikasnost u postupanju

- Ocena efikasnosti u postupanju vrši se na sledeći način: podaci iz evidencije javnog tužilaštva koji se odnose se na broj donetih odluka nosioca javnotužilačke funkcije upoređuju se sa podatkom o proseku donetih odluka po nosiocu javnotužilačke funkcije shodno članu 5. ovog pravilnika.
- Step en ostvarenosti merila: nosilac javnotužilačke funkcije koji je u periodu ocenjivanja prosečno doneo odluka
 - do 50% od proseka – ne zadovoljava,
 - od 50% do 120% od proseka – zadovoljava,
 - preko 120% od proseka – zadovoljava za napredovanje.

Ispoljena stručnost

- Ocena ispoljene stručnosti nosioca javnotužilačke funkcije vrši se na osnovu procene stepena složenosti predmeta koji su mu dodeljeni u rad, rada sa pripravnicima i saradnicima, iskazanog opšteg stručnog znanja neophodnog za kvalitetno obavljanje funkcije i stručnog znanja iz posebnih oblasti od značaja za rad u javnom tužilaštvu.
- Utvrđivanje ocene vrši se na osnovu zapažanja ili primedbi javnog tužioca, odnosno zapažanja ili primedbi prilikom pregleda rada, kao i osnovanosti pritužbi na rad.

Ispoljena stručnost

- Stepen ostvarenosti merila:
 - ne ispoljava stručno znanje; iznete su brojne i suštinske primedbe ili je ocenjeno da su brojne pritužbe uglavnom osnovane – ne zadovoljava,
 - ispoljeno potrebno stručno znanje; nema suštinskih primedbi na njegov rad – zadovoljava,
 - ispoljeno natprosečno stručno znanje; visok stepen stručnog znanja iz posebnih oblasti od značaja za rad u javnom tužilaštvu; radi na posebno složenim predmetima; radi sa pripravnicima i saradnicima; radi na složenim projektima obuke – zadovoljava za napredovanje.

Iskazana sposobnost u preduzimanju procesnih radnji, kvaliteta pisanog i usmenog izražavanja i umešnosti obrazlaganja pravnih stavova

- Ocena iskazane sposobnosti u preduzimanju procesnih radnji, kvaliteta pisanog i usmenog izražavanja i umešnosti obrazlaganja pravnih stavova vrši se na osnovu: ostvarene rukovodeće uloge u prekrivičnom postupku, prilagođavanja konkretnoj procesnoj situaciji, inicijativnosti u postupku, sposobnosti zastupanja optužnog akta i doprinosa efikasnosti postupka; preciznosti, pismenosti i razumljivosti akata, kvaliteta usmenog izlaganja, veštine učestvovanja u stručnim raspravama i argumentovanosti pravnih stavova.

- Stepen ostvarenosti merila:
 - ne ostvaruje rukovodeću ulogu u prekrivičnom postupku, nema inicijativnosti, prilikom pregleda iznete mnogobrojne primedbe na preciznost, pismenost i razumljivost dispozitiva, umešnost obrazlaganja je na niskom nivou, na pretresu neaktivan, izlaže nerazumljivo i bez stručne argumentacije, ne prilagođava se izmenjenim procesnim situacijama – ne zadovoljava,
 - na zadovoljavajućem nivou rukovodeća uloga u prekrivičnom postupku i inicijativnost; primedbe na preciznost, pismenost, razumljivost i obrazloženost podnesaka su retke; na pretresu aktivan u dovoljnoj meri, uspešno učestvuje u stručnoj raspravi, izlaganja su razumljiva i stručno obrazložena, prilagođava se izmenjenim procesnim situacijama – zadovoljava,
 - izuzetno kvalitetno ostvaruje rukovodeću ulogu u prekrivičnom postupku; pokazuje izuzetno visok stepen inicijativnosti; preciznost, pismenost, razumljivost i obrazloženost akata na izuzetno viokom nivou; na pretresu izuzetno aktivan i izuzetno uspešno učestvuje u raspravi; izlaganja izuzetno kvalitetno stručno obrazložena; izuzetno dobro se prilagođava novim procesnim situacijama; aktivno doprinosi efikasnosti postupka – zadovoljava za napredovanje

Usvajanje novih znanja, primena novih ovlašćenja, stručno usavršavanje i obuka

- Ocena usvajanja novih znanja, primene novih ovlašćenja, stručnog usavršavanja i obuke utvrđuje se na osnovu: spremnosti za usvajanje novih znanja, ostvarnih rezultata u primeni novih ovlašćenja, učešća u stručnom usavršavanju i obuci, kao i osposobljenosti za rad sa novim i informacionim tehnologijama.

- Utvrđivanje ocene vrši se na osnovu: podataka o aktivnom učešću u obuci i seminarima u zemlji i inostranstvu, završenim specijalističkim kursevima u stručnim oblastima relevantnim za njegov rad, na osnovu objavljenih stručnih i naučnih radova u relevantnim časopisima, odnosno stručnih ili naučnih publikacija, stečenih akademskih titula iz relevantne naučne oblasti, kao i podataka o primeni novih ovlašćenja

Stepen ostvarenosti merila

- odbija obuku, ne primenjuje nova ovlašćenja i ne koristi informacione tehnologije – ne zadovoljava,
- učestvuje u obuci, primenjuje nova ovlašćenja, koristi računar i elektronske baze podataka koje mu stoje na raspolaganju – zadovoljava,
- aktivno učestvuje u obuci, primenjuje nova ovlašćenja, objavi stručne i naučne radove u relevantnim časopisima, objavi monografiju iz relevantne stručne ili naučne oblasti, poseduje akademsku titulu iz relevantne naučne oblasti, uspešno izvršio prezentaciju stručne teme na relevantnom skupu sa međunarodnim učešćem, koristi računar i elektronske baze podataka koje mu stoje na raspolaganju – zadovoljava za napredovanje.

Odnos i saradnja sa zaposlenima, sudom i drugim državnim organima, organizacijama i strankama

- Ocena odnosa i saradnje sa zaposlenima, sudom, drugim državnim organima, organizacijama i strankama vrši se na osnovu: saradnje i profesionalnog odnosa prema drugim nosiocima javnotužilačke funkcije, spremnosti za razmenu mišljenja i pružanje stručne pomoći, profesionalnog odnosa prema tužilačkim pomoćnicima, pripravniciima i osoblju, prema sudijama i osoblju suda, prema sudu, drugim državnim organima i organizacijama koja vrše javna ovlašćenja, saradnje sa strukovnim i stručnim organizacijama, kao i organizacijama koja se bave pitanjima od značaja za vršenje javnotužilačke funkcije, odnosa sa strankama, poštovanja ličnosti i dostojanstva učesnika u postupku i preduzimanju mera radi sprečavanja diskriminacije

- ne saraduje sa drugim nosiocima javnotužilačke funkcije i ne razmenjuje stručna mišljenja, ne pruža stručnu pomoć i u trajnom je sukobu sa drugim nosiocima javnotužilačke funkcije i drugim zaposlenima, neprofesionalno se odnosi prema sudijama i osoblju suda, ne saraduje sa sudom i drugim državnim organima, izuzetno neprofesionalno postupa prema strankama, ne saraduje sa strukovnim i stručnim oranizacijama, kao i organizacijama koja se bave pitanjima od značaja za vršenje javnotužilačke funkcije kada je to neophodno, ne poštuje ličnost i dostojanstvo učesnika u postupku i ne preduzima mere radi sprečavanja diskriminacije ili uopšte svojim postupanjem ozbiljno narušava ugled javnog tužilaštva – ne zadovoljava,

-

- saradnja sa drugim nosiocima javnotužilačke funkcije na visokom profesionalnom nivou, spreman da pruži pomoć i razmeni mišljenje, sklon je zajedničkom radu i saradnji, sa zaposlenima je u dobrim profesionalnim odnosima, odnos prema sudu, sudijama i osoblju suda na visokom profesionalnom nivou, kao i saradnja sa drugim državnim organima, saradnja sa strukovnim i stručnim organizacijama i organizacijama koja se bave pitanjima od značaja za vršenje javnotužilačke funkcije izuzetno dobra, sa strankama komunicira visokoprofesionalno poštujući njihovu ličnost i dostojanstvo, uopšte svojim postupanjem podiže ugled javnog tužilaštva i javnotužilačke funkcije – zadovoljava za napredovanje.

Dostojnost

- Utvrđivanje ocene vrši se na osnovu posedovanja moralnih osobina kao što su: poštenje, savesnost, pravičnost, svest o društvenoj odgovornosti i iskazanog ponašanja u vidu pouzdanosti, nepristrasnosti, dostojanstvenosti, preuzimanja odgovornosti za ugled tužilačke organizacije u javnosti i dr.
- Stepen ostvarenosti merila:
 - ne poseduje u dovoljnoj meri osobine i u dovoljnoj meri ne ispoljava ponašanje koje bi ga činilo dostojnim – nedostojan je,
 - poseduje u dovoljnoj meri osobine i u dovoljnoj meri ispoljava ponašanje koje ga čini dostojnim – dostojan je.
-